

در ماه‌های قبل از فوریه ۲۰۲۲ که روسیه به زمینه‌سازی مانورهای نظامی بزرگی در مجاورت اوکراین مشغول شده بود، همگان از تهاجم محتمل نهایی اش و نگرانی‌های از پیش اعلام شده درباره بسط و گسترش ناتو باخبر بودند.

دوسناریوی محتمل نیز وجود داشت: اول اینکه شاید ژست تهاجمی روسیه، بلوفی برای شروع مذاکرات درباره دستیابی به توافقی محتمل بر سر نییوستن اوکراین به ناتو در ازای تضمین استقلال و حق حاکمیت اوکراینی‌ها از جانب روسیه باشد، دوم اینکه شاید روسیه قصد دارد تا برای حصول اطمینان از حفظ یک منطقه حائل بین خودش و «مرزهای ناتو» (که خود ناتو آنها را مرزهای کشورهای عضو می‌نامد) حداقل به بخشی از اوکراین حمله کند.

■ قمار ۲: روسیه دارد بلوف می‌زند

دومین قمار ناتو، امتناع از مذاکره بر سر دستیابی به توافقی درباره بی‌طرفی اوکراین، براساس این حدس و گمان بود که روسیه دارد بلوف می‌زند و عقب‌نشینی خواهد کرد تا ناتو بتواند آزادانه به پیشروی اش ادامه دهد. اگر ناتو این قمار را می‌بخت و همان‌گونه که اتفاق افتاد، روسیه به اوکراین حمله می‌کرد، محدودسازی باخت به مسأله بعدی تبدیل می‌شد که خودش مستلزم دست زدن به قمار می‌سوم بود.

چنانچه مذاکرات بر سر بی‌طرفی اوکراین پیش از بیست و چهارم فوریه آغاز شده بود و روسیه به هر حال تهاجمش را شروع می‌کرد، وخامت اوضاع به حدی که امروز هست نمی‌رسید و اگر مذاکرات به نتیجه‌ای ثمربخش منتهی می‌شد، دستیابی به شرایطی به مراتب بهتر از امروز امکان‌پذیر می‌شد.

اما به رغم اعلان رهبران کشورهای عضو ناتو مبنی بر روی میز بودن «تمامی گزینه‌ها»، حداقل یک مورد در میان این گزینه‌ها قرار نداشت؛ مذاکراتی که بتوانند صادقانه تمایل جدی اعلام شده از جانب روسیه مبنی بر توقف پیشروی ناتو و بی‌طرفی باقی ماندن اوکراین را مدنظر قرار دهند.

در حقیقت، مذاکره بر سر بی‌طرفی اوکراین (یعنی گزینه قربانی شده به واسطه قمار دوم) کماکان به منزله تنها مسیر ممکن برای دستیابی به صلح پابرجا باقی مانده است و پس از این همه ویرانی و خرابی نیز دارد بیشتر و بیشتر مطرح می‌شود.

■ قمار ۳: محدود نگاه داشتن جنگ به اوکراین

سومین قمار ناتو این بود که جنگ را تا حد امکان به داخل اوکراین محدود و منحصر نگاه دارد و آن را از مرزهای اوکراین یا از سطح نبردهای متعارف فراتر نبرد. ناتو به عنوان بخشی از قمار سومش این پیام را به کشورهای عضو انتقال داد که در اوکراین مداخله نظامی نکنند.

نیروها از اوکراین بیرون کشیده شدند و در کشورهای همسایه عضو ناتو استقرار یافتند تا روسیه را برای پیگیری اهداف نظامی اش در داخل اوکراین نسبتاً آزاد بگذارند.

به شکلی تراژیک، مواجهه اوکراین با روس‌ها در چهارچوب مرزهایش بدون پشتیبانی و کمک مستقیم ناتو به هدف این قمار سوم تبدیل شد که چنانچه نیروهای روسیه و ناتو مستقیماً در داخل یا خارج اوکراین با هم درگیر شوند، منازعه گسترده‌تری در میان طرفین متخاصم مجهز به جنگ‌افزارهای هسته‌ای قابل وقوع خواهد بود.

برای سرد نگاه داشتن جنگ در میان روسیه و ناتو، آتش جنگی داغ و سوزان باید در داخل اوکراین محصور نگاه داشته شود و ما مجبوریم تا به تداوم جوابگویی این قمار سوم دل ببندیم.

■ درگیری مستقیم ناتو یکی از گزینه‌ها نیست

ناتو در جنگ کلامی اش قویاً از متحد اوکراینی در محاصره قرار گرفته‌اش پشتیبانی کرده، ولی در تمام این مدت، معلوم شد که ورود کشورهای عضو ناتو به میدان جنگ برای حمایت از اوکراین نامحتمل است.

روسیه با تجاوز به اوکراین به طرز فاحش قوانین بین‌المللی و کرامت انسانی را زیر پا گذاشته است، اما بر هدف تضمین حفظ حداقل بخشی از اوکراین به عنوان یک منطقه حائل بین خودش و ناتو تمرکز دارد و رنج و عذاب اوکراین تا حد زیادی به دست روس‌ها و همچنین در نتیجه سوء محاسبات فاحش ناتو کماکان ادامه خواهد یافت.

چنانچه مذاکرات بر سر بی‌طرفی اوکراین پیش از بیست و چهارم فوریه آغاز شده بود و روسیه به هر حال تهاجمش را شروع می‌کرد، وخامت اوضاع به حدی که امروز هست نمی‌رسید و اگر مذاکرات به نتیجه‌ای ثمربخش منتهی می‌شد، دستیابی به شرایطی به مراتب بهتر از امروز امکان‌پذیر می‌شد. اما به رغم اعلان رهبران کشورهای عضو ناتو مبنی بر روی میز بودن «تمامی گزینه‌ها»، حداقل یک مورد در میان این گزینه‌ها قرار نداشت؛ مذاکراتی که بتوانند صادقانه تمایل جدی اعلام شده از جانب روسیه مبنی بر توقف پیشروی ناتو و بی‌طرفی باقی ماندن اوکراین را مدنظر قرار دهند.

به درون امریکای مرکزی حتی با دعوت خود آنها بپردازد، حال چه برسد به داخل مکزیک که طول مرزهایش با ایالات متحده به همان اندازه طول مرزهای اوکراین با روسیه و بلاروس است. هر کشوری ممکن است در مواجهه با پیشروی یک رقیب نظامی جدی و بزرگ به سمت مرزهایش واکنشی شدید از خودش نشان دهد.

■ قمار ۱: محورگرایان ضد ناتو

ناتو در اولین قمار تاریخی اش مشخصاً باخته است. بسط و گسترش سریع ناتو از نظر روسیه یک تهدید است که به سوق دادنش به سمت ناسیونالیسم غرب‌ستیزانه، نظامی‌گرایی و خودکامگی کمک کرده و ما را به کام جنگ سردی جدید کشانده است.

از سال ۲۰۱۴، روسیه به اعمال قدرت نظامی و الحاق نامشروع سرزمینی در بخش جنوب شرقی اوکراین پرداخته و از این بابت، تحت تحریم‌هایی نیز قرار گرفته است (هر چند که ناکافی و بی‌اثر بوده‌اند).

که هنوز به عضویت ناتو در نیامده و دومین کشور بزرگ از نظر وسعت در اروپا و دارای ۲ هزار کیلومتر مرز مشترک با روسیه و همچنین یک هزار کیلومتر مرز با متحد و همسایه نزدیک روسیه یعنی بلاروس است.

در سپتامبر سال ۲۰۲۰، رئیس‌جمهور تازه اوکراین یعنی زلنسکی راهبرد امنیتی ملی جدیدی را «با هدف عضویت در ناتو» به تصویب رساند. بسط ناتو موجب ریخته شدن بنزین روی آتش‌هایی شده است که رهبرانی نظیر پوتین شدیداً مشتاق دامن زدن به آن در کشوری با سطحی بسیار پایین از نظر آزادی رسانه‌ها هستند. در ابتدای تهاجم روسیه به اوکراین، پوتین به مردم روسیه گفت: «ما صورانه تلاش کردیم تا با سران ناتو به توافقی دست پیدا کنیم اما ائتلاف آتلانتیک شمالی به رغم مخالفت‌های ما همچنان به پیشروی خودش ادامه داد و ماشین نظامی اش کماکان دارد به پیش می‌رود و به مرزهای کشورمان نزدیک می‌شود.»

بدیهی است که روسیه اجازه ندارد تا به بسط حوزه نفوذ نظامی اش